

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 277/08-19

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 24. septembra 2008 predbežne prerokoval sťažnosť R. M., T., zastúpeného advokátom JUDr. B. N., Advokátska kancelária, B., vo veci namietaného porušenia základných práv zaručených čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva zaručeného čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozhodnutím Najvyššieho súdu Slovenskej republiky vydaným v konaní vedenom pod sp. zn. 2 Cdo 150/2007 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť R. M. o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 14. decembra 2007 doručená sťažnosť R. M., T. (ďalej len „sťažovateľ“), v ktorej namieta porušenie základného práva na súdnu ochranu zaručeného čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), základného práva na verejné prerokovanie veci bez zbytočných prietahov v prítomnosti účastníka konania a základného práva vyjadriť sa ku všetkým vykonávaným dôkazom zaručených čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na spravodlivý súdny proces zaručeného čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len

„najvyšší súd“) vydaným 16. augusta 2007 v konaní vedenom pod sp. zn. 2 Cdo 150/2007. Na základe výzvy ústavného súdu z 31. marca 2008 právny zástupca sťažovateľa doplnil sťažnosť podaním doručeným 15. apríla 2008.

Z predloženej sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že od 13. augusta 1996 sťažovateľ vystupoval ako odporca v 5. rade v konaní pred Okresným súdom Poprad (ďalej len „okresný súd“) začatom na návrh P. T., V. (ďalej len „žalobca“), ktorého predmetom bolo posúdenie platnosti kúpnej zmluvy uzavretej medzi žalobcom ako predávajúcim a odporcami ako kupujúcimi. Okresný súd rozsudkom č. k. 9 C 785/96-91 z 10. júla 1997 určil, že predmetná kúpna zmluva je neplatná.

Na základe podaného odvolania odporcov Krajský súd v Prešove (ďalej len „krajský súd“) rozsudkom č. k. Co 491/97-114 z 25. februára 1998 napadnuté rozhodnutie okresného súdu vo vzťahu k odporcom v 1. až 5. rade potvrdil.

Odporcovia využili právo podať proti rozhodnutiu krajského súdu dovolanie, o ktorom najvyšší súd rozhodol rozsudkom z 24. februára 2000 vydaným v konaní vedenom pod sp. zn. 5 Cdo 88/99 tak, že napadnuté rozhodnutie krajského súdu v časti potvrdzujúcej rozsudok okresného súdu a spolu s týmto rozsudkom naň nadväzujúce súvisiace rozhodnutia zrušil a vec vrátil na ďalšie konanie okresnému súdu.

Po nadobudnutí právoplatnosti neskôr zrušeného rozhodnutia krajského súdu a ešte pred jeho zrušením najvyšším súdom ako súdom dovolacím žalobca previedol vlastníctvo nehnuteľností (tie boli predmetom spornej kúpnej zmluvy) na iných nadobúdateľov. V dôsledku toho odporcovia 18. septembra 2000 podali v konaní pred okresným súdom vzájomný návrh podľa § 97 ods. 1 zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej aj „OSP“), ktorým žiadali určiť, že sú podielovými spoluvlastníkmi predmetných nehnuteľností.

Žalobca v konaní pred okresným súdom vzal svoj pôvodný žalobný návrh z roku 1996 späť. Následkom toho okresný súd napriek nesúhlasu odporcov späťvzatie žalobného návrhu pripustil a svojím uznesením č. k. 9 C 785/96-327 z 15. marca 2005 konanie o neplatnosť kúpnej zmluvy zastavil a vylúčil vzájomné návrhy odporcov v 3. až 5. rade

na samostatné konanie. Uvedené uznesenie bolo okresným súdom doplnené uznesením č. k. 9 C 785/1996-361 z 15. apríla 2005, ktorým okresný súd rozhodol o trovách konania vo vzťahu k odporcom v 1., 2. a 5. rade.

Proti uzneseniu o zastavení konania podal sťažovateľ aj odporcovia v 3. a 4. rade odvolanie. Krajský súd uznesením zo 14. júla 2006 vydaným v konaní vedenom pod sp. zn. 6 Co 118/2006 napadnuté uznesenie okresného súdu potvrdil. Odmietol aj odvolanie sťažovateľa proti výroku o vylúčení vzájomných návrhov na samostatné konanie.

Uznesenie krajského súdu napadol sťažovateľ a odporcovia v 3. a 4. rade dovolaním [prípustnosť dovolania zakladali na ustanovení § 237 písm. f) OSP], ktoré najvyšší súd uznesením zo 16. augusta 2007 vydaným v konaní vedenom pod sp. zn. 2 Cdo 150/2007 odmietol. V odôvodnení svojho rozhodnutia uviedol, že dovolatelia „*v danej veci namietali procesnú vadu v zmysle ustanovenia § 241 ods. 2 písm. b) OSP a to, že súdy nerešpektovali záväzný právny názor dovolacieho súdu vyslovený v rozsudku z 24. februára 2000, sp. zn. 5 Cdo 88/99 a vydali zmätočné rozhodnutie, ktorým zastavili konanie a nie je z neho zrejmé, aké konanie bolo zastavené, keďže súbežne prebiehalo viacero konaní a nerozhodli o trovách konania ako celku (o trovách konania o určení neplatnosti zmluvy a vzájomnom návrhu)*“.

Najvyšší súd vychádzal z právneho názoru, že iná vada podľa § 241 ods. 2 písm. b) OSP „*je právne relevantná, ak mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci*“, a že „*dovolací súd môže pristúpiť k posúdeniu opodstatnenosti tvrdenia o tomto dovolacom dôkaze až vtedy, keď je dovolanie z určitého zákonného dôvodu prípustné ... Vada tejto povahy je síce relevantným dovolacím dôvodom, ktorý možno uplatniť v procesne prípustnom dovolaní, samo o sebe (i keby k nej skutočne došlo) ale prípustnosť dovolania nezakladá.*“.

Námietky dovolateľov, že súdy nerozhodli o všetkých trovách konania, označil najvyšší súd za nedôvodné s poukazom na uznesenie okresného súdu č. k. 9 C 785/96-361

z 15. apríla 2006, ktorým tento rozhodol aj o trovách konania vo vzťahu k tým odporcom, ktorých opomenul v uznesení z 15. marca 2006.

Porušenie svojich označených základných práv vidí sťažovateľ v tom, že najvyšší súd mu odmietnutím jeho dovolania „znemožnil realizovať moje práva priznané mi zákonom najmä Občianskym súdnym poriadkom a tak sa spravodlivo domáhať ochrany svojich práv, pretože odmietnutím dovolania potvrdil nezákonnosť postupu súdov oboch stupňov, ktorí mi odňali reálne konať pred súdom a ochrániť svoje práva. Najvyšší súd v podstate potvrdil nezákonný postup súdov nižšieho stupňa, napriek zaužívanej rozhodovacej praxi Najvyššieho súdu v súvislosti so závažnými dôvodmi nepripustenia späťvzatia žaloby.“. Podľa názoru sťažovateľa „ak akákoľvek spornosť veci medzi tými istými účastníkmi trvá, súd túto spornosť musí vyriešiť a tým nie je daný dôvod na pripustenie späťvzatia návrhu. Potvrdením nezákonného postupu súdov nižšieho stupňa mi Najvyšší súd znemožnil reálne uplatnenie základného práva tým, že sa mi ako účastníkovi súdneho konania neposkytla ochrana v zákonom predpokladanej kvalite, pričom výklad a používanie zákonných ustanovení príslušných procesných predpisov nebolo ani v základných medziach rešpektované ...“.

V závere sťažnosti sťažovateľ navrhol, aby ústavný súd takto rozhodol:

„1. Základné právo sťažovateľa R. M., bytom T. na súdnu ochranu a spravodlivý súdny proces podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 Ústavy SR a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru konaním a uznesením Najvyššieho súdu SR pod č. k. 2 Cdo 150/2007 zo dňa 16. 8. 2007 bolo porušené.

2. Ústavný súd zrušuje uznesenie Najvyššieho súdu SR č. k. 2 Cdo 150/2007 zo dňa 16. augusta 2007.

3. Najvyšší súd SR je povinný nahradiť sťažovateľovi trovy konania 26.961,-Sk a zaplatiť ich na účet právneho zástupcu JUDr. B. N. do 3 dní od právoplatnosti tohto rozhodnutia.“

II.

Ústavný súd podľa ustanovenia § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa.

Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v ustanovení § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Ústavný súd poukazuje na svoju ustálenú judikatúru, podľa ktorej o zjavne neopodstatnený návrh ide vtedy, ak ústavný súd pri jeho predbežnom prerokovaní nezistí žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jeho prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98). Teda úloha ústavného súdu pri predbežnom prerokovaní návrhu nespočíva v tom, aby určil, či preskúmanie veci predloženej navrhovateľom odhalí existenciu porušenia niektorého z práv alebo slobôd zaručených ústavou, ale spočíva len v tom, aby určil, či toto preskúmanie vylúči akúkoľvek možnosť existencie takéhoto porušenia. Ústavný súd teda môže pri predbežnom prerokovaní odmietnuť taký návrh, ktorý sa na prvý pohľad a bez najmenej pochybnosti javí ako neopodstatnený (I. ÚS 4/00).

Dôvodom na odmietnutie návrhu pre jeho zjavnú neopodstatnenosť je absencia priamej súvislosti medzi označeným základným právom alebo slobodou na jednej strane a namietaným konaním alebo iným zásahom do takéhoto práva alebo slobody na strane

druhej. Inými slovami, ak ústavný súd nezistí relevantnú súvislosť medzi namietaným postupom orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých navrhovateľ namieta, vysloví zjavnú neopodstatnenosť sťažnosti a túto odmietne (obdobne napr. III. ÚS 263/03, II. ÚS 98/06, III. ÚS 300/06).

Porušenie svojich označených práv vidí sťažovateľ v tom, že najvyšší súd nenapravil porušenie procesných ustanovení Občianskeho súdneho poriadku upravujúcich zastavenie konania v dôsledku späťvzatia žalobného návrhu, ktorého sa mal dopustiť okresný súd a následne aj krajský súd.

Ústavný súd z vyžiadaného súdneho spisu okresného súdu zistil, že v dovolaní zo 4. októbra 2006 podanom proti rozhodnutiu krajského súdu ako súdu odvolacieho opieral sťažovateľ prípustnosť dovolania o ustanovenie § 237 písm. f) OSP, ale aj o ustanovenie § 241 ods. 2 písm. b) OSP. Odňatie možnosti konať pred súdom videl v tom, že krajský súd potvrdil uznesenie okresného súdu, ktorým bolo na základe späťvzatia žaloby žalobcom konanie napriek nesúhlasu sťažovateľa zastavené. Okresný súd tak podľa jeho názoru nerešpektoval ustanovenie § 96 ods. 2 OSP, ktoré konajúcemu súdu neumožňuje po späťvzatí žalobného návrhu zastaviť konanie, ak odporca so späťvzatím návrhu z vážnych dôvodov nesúhlasí.

Dovolací dôvod podľa § 237 písm. f) OSP je podľa ustálenej judikatúry všeobecných súdov daný vtedy, ak súd svojím postupom znemožnil účastníkovi konania realizáciu tých procesných práv, ktoré mu zákon priznáva. O vadu v zmysle tohto ustanovenia ide len vtedy, ak išlo o postup nesprávny (uvažované z hľadiska zachovania postupu súdu určeného zákonom alebo ďalšími všeobecne záväznými právnymi predpismi) a ak sa postup prejavil v priebehu konania (nemusel sa však aj pri rozhodovaní) (napr. rozsudok najvyššieho súdu vydaný v konaní vedenom pod sp. zn. Obdo V 68/2001).

Podľa názoru ústavného súdu okresný súd v okolnostiach posudzovaného prípadu sťažovateľovi zastavením konania vedeného pod sp. zn. 9 C 785/96 neodňal možnosť konať pred súdom. Povinnosť vyžiadať si stanovisko odporcu k späťvzatiu žaloby v tomto konaní si okresný súd riadne splnil, a keďže predmetom tohto konania okrem otázky platnosti

kúpnej zmluvy bolo i určenie vlastníctva k predmetu spornej zmluvy (petit vzájomného návrhu), vylúčil vzájomný návrh sťažovateľa (č. l. 181 – 183) na samostatné konanie. Práve súvis predmetu vzájomného návrhu a pôvodného predmetu konania bol základom na záver okresného súdu, že nie sú dané vážne dôvody, pre ktoré nemôže späťvzatie žalobného návrhu žalobcu pripustiť. Postoj okresného súdu k sťažovateľovmu vzájomnému návrhu preto nemožno hodnotiť ako odňatie možnosti konať pred súdom. Vylúčenie vzájomného návrhu na samostatné konanie nemá v okolnostiach posudzovaného prípadu za následok odopretie rozhodnutia o uplatnenom práve sťažovateľa. V konaní, na ktoré bol vzájomný návrh vylúčený, bude konajúci súd rozhodovať o určení vlastníckeho práva sťažovateľa k predmetu spornej kúpnej zmluvy, čo bez posúdenia platnosti tejto zmluvy ako predbežnej otázky nebude možné.

Ak teda krajský súd potvrdil odvolaním napadnuté uznesenie okresného súdu č. k. 9 C 785/96-361 z 15. marca 2005 a následne najvyšší súd nezistil v takom postupe krajského súdu existenciu vady podľa § 237 písm. f) OSP, neprichádza do úvahy žiadna možnosť, aby ústavný súd v rámci meritórneho prerokovania podanej sťažnosti mohol konštatovať porušenie základného práva sťažovateľa zaručeného čl. 46 ods. 1 ústavy alebo jeho práva zaručeného čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Druhým tvrdeným dovolacím dôvodom bola podľa sťažovateľa iná vada v konaní krajského súdu, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci. Najvyšší súd sa s prípadnou existenciou tejto vady vysporiadal formulovaním právneho názoru, podľa ktorého, ak takáto vada *„je síce relevantným dovolacím dôvodom, ktorý možno uplatniť v procesne prípustnom dovolaní, samo osebe ... ale prípustnosť dovolania nezakladá“*. Inými slovami, ak nie je daná prípustnosť dovolania podľa § 237 OSP, nemožno v dovolacom konaní skúmať danosť dôvodu podľa § 241 ods. 2 písm. f) OSP.

Ústavný súd podľa svojej ustálenej judikatúry nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu. Skutkové a právne závery všeobecného súdu by mohli byť predmetom kontroly zo strany ústavného súdu vtedy, ak by vyvedené závery všeobecného súdu boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedliteľné

a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (obdobne napr. I. ÚS 13/00, III. ÚS 151/05, III. ÚS 344/06).

Ústavný súd konštatuje, že právny názor najvyššieho súdu, pokiaľ ide o danosť dovolacieho dôvodu zakotveného v § 241 ods. 2 písm. b) OSP, nie je arbitrárny ani zjavne neodôvodnený. Napadnuté rozhodnutie krajského súdu totiž najvyšší súd správne posúdil ako také, ktoré netrpí zmätočnosťou z uplatneného dovolacieho dôvodu podľa § 237 písm. f) OSP, a keďže iný dôvod procesnej prípustnosti podľa § 237 a § 239 OSP v sťažovateľovom prípade nebol daný, nemohol dovolací súd pristúpiť k vecnému prerokovaniu podaného dovolania, v ktorom by sa mohol zaoberať otázkou inej vady majúcej za následok nesprávne rozhodnutie vo veci (posledná veta na strane 5 odôvodnenia napadnutého uznesenia najvyššieho súdu).

Z uvedených dôvodov ústavný súd sťažnosť v časti namietajúcej porušenie čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru odmietol ako zjavne neopodstatnenú.

Sťažovateľ namietal aj porušenie čl. 48 ods. 2 ústavy predmetným uznesením najvyššieho súdu. Uvedený článok v sebe inkorporuje viacero práv prislúchajúcich účastníkovi konania. Ide o verejný charakter súdneho procesu, právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov, právo byť prítomný pri prerokovaní svojej veci a právo vyjadriť sa ku všetkým vykonávaným dôkazom. V odôvodnení podanej sťažnosti sťažovateľ nenamietal existenciu zbytočných prietahov v konaní okresného súdu. Z vyžiadaného súdneho spisu v nadväznosti na odôvodnenie podanej sťažnosti ústavný súd nezistil žiadne skutočnosti signalizujúce porušenie zásady verejnosti v konaní pred okresným súdom alebo porušenie práva sťažovateľa byť prítomný na pojednávaniach súdov a zúčastňovať sa tých procesných úkonov, pri ktorých mu to Občiansky súdny poriadok umožňuje. Sťažovateľ taktiež voči postupu konajúcich súdov nenamietal odopretie práva na vyjadrenie k vykonávaným dôkazom. Preto aj v tejto časti ústavný súd odmietol predloženú sťažnosť ako zjavne neopodstatnenú.

Vzhľadom na odmietnutie sťažnosti ako celku sa ústavný súd už nezaoberal ďalšími požiadavkami formulovanými sťažovateľom v petite sťažnosti.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 24. septembra 2008